

GRILLBORD AV ÅTERVUNNET TRÄ

"Wow, det där var riktigt läckert! Det måste ha kostat en förmögenhet?" Imponerade miner är att vänta när dina gäster ser ditt nya grillbord i azobé, byggt av återvunnet trä. **Det ser exklusivt ut, men kan byggas billigt.**

Trä från Afrikas tropiska regnskogar är väldigt vackert. Samtidigt är träet något av de mest hållbara materialen du överhuvudtaget kan arbeta med. Men regnskogen skövlas dessvärre snabbt. Därför rekommenderar vi dig att gå på jakt efter återvunnet trä. Där är skadan redan skedd, träden är redan fällda, så nu gäller det att få ut så mycket som möjligt av dem.

Vi har fyndat det trä som vi har använt till att bygga detta snygga och hållbara grillbord. Det är av träslaget azobé. I många år har det använts i en nu nedlagd äppelplantage. Vi har givit det nytt liv – och fått en unik möbel till trädgården.

Precision är avgörande

Grillbordet är simpelt konstruerat, men det krävs extrem noggrannhet för att få det att se bra ut. Alla delar måste nämligen passa helt perfekt ihop.

Du får användning för bra verktyg, och de måste vara rejäla, för azobéträ är hårt som betong – det förstörde både sågklingor, proppborr och frässtål. Du behöver också en hel del tålamod när du ska få de många ribborna att passa i ramarna. □

Gör Det Själv

SVÄRIGHETSGRAD

Precision är avgörande, och träet är inte så lätt att arbeta med.

LÄTT

SVÅRT

TIDSFÖRBRUKNING

Träets hårdhet och kravet på precision gör arbetet tidskrävande. Vi har spridit ut arbetet över ungefär tio dagar.

PRIS

Ca. 300 kr. för material. Ca. 1.500 kr. i kostnad för förstörda verktyg, sågklingor och liknande.

MATERIAL

- 4 ben (A) à 60 cm, 4,3 x 4,3 cm
- 4 tvärgående regler (B) à 137,4 cm, 4,3 x 4,3 cm
- 57 ribbor (C) à 45 cm, 1,8 x 1,8 cm
- MDF-skiva till mall
- Skifferskiva
- Trålim
- Linolja
- Dymlingar

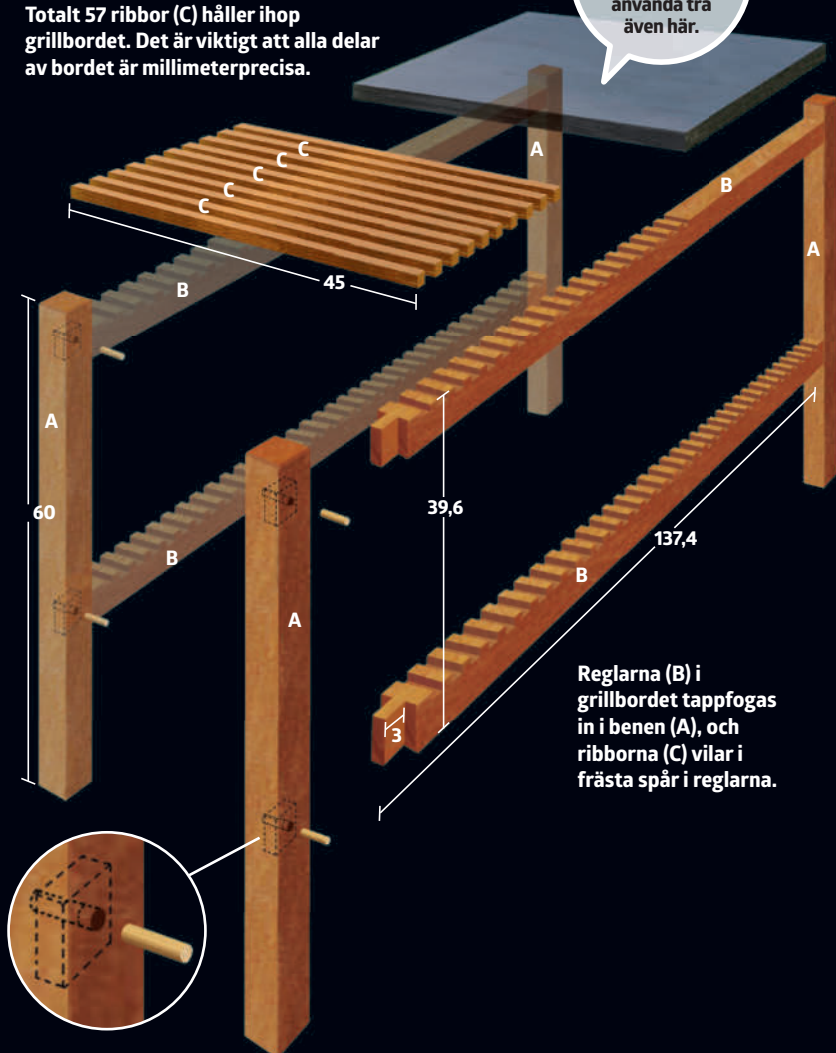

SPECIALVERKTYG

- Bordcirkelsåg
- Överhandsfräs
- Lacksickel
- Proppbör
- Bandslip
- Ev. pelarbör/borrstativ

Totalt 57 ribbor (C) håller ihop grillbordet. Det är viktigt att alla delar av bordet är millimeterprecisa.

Vi har använt en skifferskiva till bordet. Du kan använda trä även här.

Reglarna (B) i grillbordet tappfogas in i benen (A), och ribborna (C) vilar i frästa spår i reglarna.

Det gröna återvunna guld

Du kan hitta tropiskt trä av hög kvalitet för en billig slant när du köper återbruksträ till dina projekt.

När du letar efter bra återbruksträ ska du alltid titta noggrant. Ha alltid en kniv eller skruvmejsel med dig så att du kan testa kvaliteten på träet och vara helt säker på att du får tag i något som inte är ruttet. Återbruksträ kan finnas hos återbrukscentraler som säljer begagnat byggmaterial runt om i landet. Här kan du komma över riktigt bra klipp när du köper stolpar, golvbrädor och annat material i ädelträ.

Begagnat trä behöver tid och plats att torka och andas innan det kan användas.

Stolparna sågas till i de rätta måtten

Grillbordet består av två rejäla ramar. De sammanfogas och hålls ihop av fyrkantiga ribbor.

Vi använder inga spik eller skruvar när vi bygger ihop bordet. Det hela hålls ihop av ribbor och lim. För att det ska fungera måste delarna sågas med enorm precision, så att alla fogarna passar ihop.

Du behöver en bordcirkelsåg för att såga till de stenhårda azobéstolparna med största möjliga precision.

1 Träet har legat på tork. Nu är det dags att såga upp det. Först dras det värsta lagret smuts av med en lacksickel.

2 Stolparna sågas till grovt i alla fyra sidor. Använd en grov 24-tandsklinga på bordcirkelsågen. Träet sågas inte till i de slutgiltiga måtten ännu.

3 Ben (A) och reglar (B) sågas till. Här använder vi en klinga med 60 tänder. Den ger ett fint snitt. De slutgiltiga måtten på ben och reglar är 4,3 x 4,3 cm. Ribborna är 1,8 x 1,8 cm.

4 Vi är nu klara med bordcirkelsågen. Vi har kortat av benen (A), så att de är 60 cm långa. De tvärgående reglarna (B) och ribborna (C) väntar vi med att såga till i längden.

Stoppa dymlingar i hålen

I vårt azobéträ har vi borrarat hål. För att undvika onödigt spill har vi stoppat dymlingar i hålen. De limmas fast och sågas i nivå med ytskiktet när limmet är torrt.

Ädelträ sliter på verktygen

Var beredd på att azobé förstör klingor, borrar och frässtål. Träet är extremt hårt.

På grund av träs hårdhet har man i många år använt azobé till bland annat banvallar och bålverk. Azobé är så kallat järnträ, och våra klingor, borrar och frässtål var faktiskt bara att kassera när vi var färdiga med att såga till träet.

Smart mall ger samma djup överallt

Ribborna (C) sitter i frässpår i reglarna (B). För att spåren ska bli identiska bygger vi en smart mall.

Mallen består av en bit MDF-ski-va, i vilken vi har fräst ett spår som motsvarar ribbornas bredd. Skivan är monterad på två läktstumpar, som sitter i samma bredd som reglarna när de ligger i par. Vi har fräst ett spår i läkten, där vi har skjutit in en pinne under MDF-skivan. Den pinnen vilar i det föregående spåret när vi fräser, och säkerställer att alla spår blir likadana.

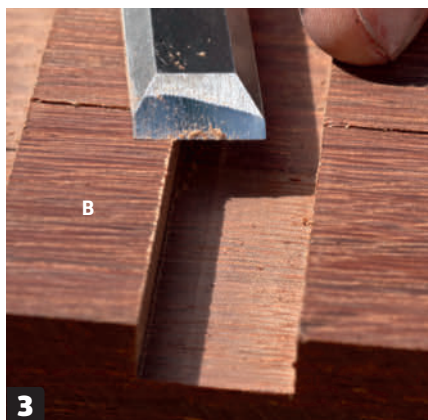

Spåren för ribborna fräses

Nu ska vi fräsa spår i de tvärgående reglarna (B), som ribborna (C) ska vila i. Det är ett tidskrävande arbete, och precision är viktigt.

Man kan använda en kapsåg till att såga spåren, men vi använder en handöverfräs, då det garanterar att spåren blir helt identiska.

Vi har gjort en mall av en MDF-skiva. Den ser till att det blir samma avstånd mellan spåren, och att spåren får samma bredd och djup, så att de passar till ribborna (C).

Tappfogarna anpassas

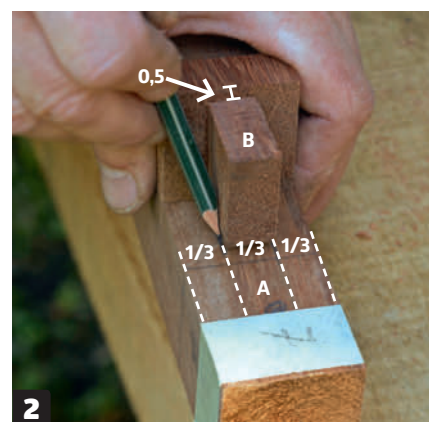
Då vi eftersträvar ett elegant utseende ska våra ramar monteras utan skruvar. Därför använder vi tappfogar och lim. Vi borrar även hål genom tappfogarna, och sätter dymlingar i hålen för att få extra styrka och hållbarhet.

Tappfogarna kräver stor precision, och stämjärnet måste vara knivskarpt för att kunna äta sig igenom det stenhårda träet.

Bordet kan så klart även byggas med skruvar och beslag om du inte har lust att göra tappfogar.

1 Tapparna på reglarna (B) sågas. Från bägge sidor av ämnet sågas ett antal parallella spår som huggs bort. Tapparna ska vara en tredjedel av ämnets tjocklek.

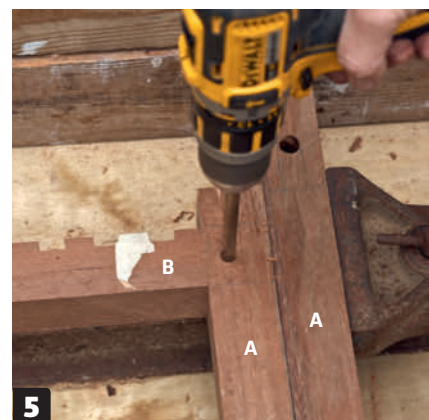
2 Tappen mäts upp på benen (A). Det sågas ett snitt på ca. 5 mm i topp och botten. Märk upp vad som ska huggas bort på alla fyra benen (A).

3 Kistorna i benen (A) förborras. Tapparna är 3 cm, men vi gör kistorna 3,3 cm, så att vi är säkra på att det finns tillräckligt med plats. Med borrarstativ är det lätt att få hålen helt raka.

4 Hålet huggs ut längs kanten. Håll stämjärnets plana sida mot kanten. Byt till ett mindre stämjärn om det behövs.

5 Hålen för dymlingarna borrar. Hålen ska vara helt precisa. Sätt eventuellt bormaskinen i ett borrarstativ för maximal precision.

6 Reglarna (B) slipas med en bandslip. Börja med korn 60, och fortsatt med 120 och 180. Till sist hyvlas de skarpa kanterna.

7 Dymlingarna borrar. Använd ett proppborr till att borra dymlingarna som ska hjälpa till att hålla ihop konstruktionen.

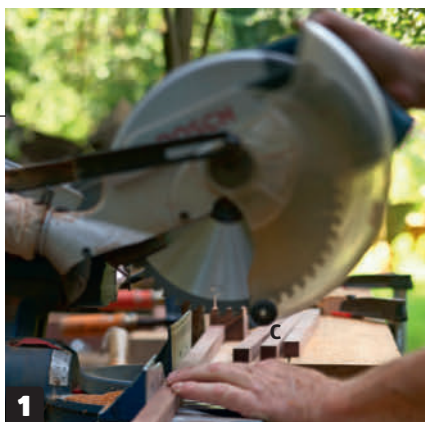
8 Tappfogarna låses med dymlingar. Sätt ramen i press, och stryk dymlingarna omsorgsfullt med lim och slå dem på plats.

Ribborna limmas fast och oljas in

Vi har nu nått sista etappen för vårt grillbordsbygge – och det är det mest spännande. Vi ska nämligen få de många ribborna att passa i ramarna, så att bordet kan stå.

När ribborna är anpassade i längd och fastlimmade i ramarna, är grillbordet nästan färdigt.

Avslutningsvis behandlar vi bordet med linolja med fungicider för att slippa svampangrepp.

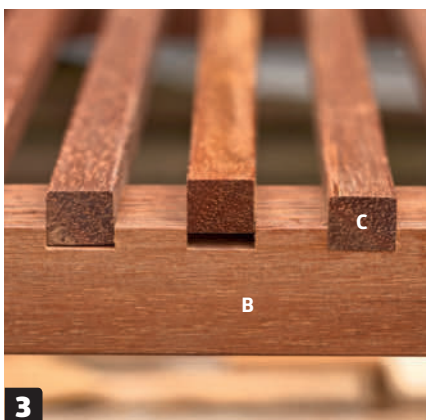

Ribborna (C) sågas till i längden. Vi behöver totalt 57 ribbor.

Slipa ribborna (C) med en bandslip. Ta två åt gången.

Bordet sätts i spänn. Det limmas fast ett par ribbor (C) i varje ände av bordet i topp och botten. Det säkerställer att avståndet är korrekt, och håller bordet på plats.

Ribborna (C) limmas fast. Försök inte tvinga ribborna på plats. Då kan träet spricka. Ge dem istället en omgång med bandslipen tills de passar.

Bordet behandlas med linolja. Eventuella limrester slipas bort. Den nya nyansen talar verkligen för sig själv!

Nu är grillbordet klart. Linoljan ger ett optimalt skydd mot väder och vind, och det hårda tropiska träet är rustat för att klara våra fyra årstider.